

DAINA ZVANĪTĀJA

Dzimusi: 1939. gada 26. oktobrī

Mācības: Beigusi Rīgas Nedzirdīgo bērnu skolu un Raiņa vakarskolu

Darbs: Rīgas MRU apavu iecirknī, Pļaviņu biedrībā

Sabiedriskais darbs: Centrālās valdes Rīgas biedrības valdes, LNSF valdes locekle, LNB kongresa delegāte

Aizraušanās: sports, dramatiskā māksla, korespondences LNS laikrakstam «Kopsolī»

2007. gadā piešķirts **LNS Goda biedres nosaukums**

Daudz grūtuma, daudz arī prieka

Latvijas Nedzirdīgo biedrības sporta vēsture nav iedomājama bez Dainas Zvanītājas vārda. Viņa ir vairākkārtēja Latvijas nedzirdīgo čempione galda tenisā, novusā, šahā un ātrslidošanā. 1964. gadā viņa izcīnīja PSRS nedzirdīgo čempiones titulu galda tenisā, ir vairākkārtēja Baltijas čempione ātrslidošanā.

Paralēli aktīvai sporta dzīvei Daina rosīgi piedalījies arī citās biedrības sabiedriskajās aktivitātēs. Viņas dzīves ceļā bijis daudz grūtību, bet netrūkst arī prieka un gandarījuma par sasniegto, redzēto un izjusto. Par to var pārliecināties tālākajā sarunā.

Daina Zvanītāja pēc vērienīgā 2007. gada Nedzirdīgo dienas pasākuma Kongresu namā savilņojumā teica: «Brīnišķīgi, neparasti. Vajag arī turpmāk uzaicināt ārzemju nedzirdīgos māksliniekus, lai varam iepazīties ar viņu kultūru. Vēl gan neesmu pieradusi pie jaunām vēsmām skatuves priekšnesumos, kuri galvenokārt balstās uz kustībām un mīmiku. Laikam Latvijā cenšamies neatpalikt no pasaules tendencēm nedzirdīgo kultūrā. Tā bija iespēja noskatīties lieliskus nedzirdīgo priekšnesumus no Čehijas un Vācijas.»

Tālāk Dainas stāsts!

Daudz laika tagad paņem sava īpašuma atjaunošana. 1996. gadā atguvu vecāku īpašumu Jēkabpils pusē. Māju saņēmu ļoti sliktā stāvoklī. Padomju laikā te bija ierīkots gan kantoris, gan medpunkts un vēlāk — arī sūšanas ateljē.

Tagad esmu arī vecmāmiņa, bija jāpieskata mazdēli. Tagad tie ir paaugušies, vienam ir četri, otram pieci gadi, nu varu biežāk atskriet uz Rīgu. Varu atzīties, šogad vispār pirmoreiz apmeklēju Nedzirdīgo dienas koncertu Kongresu namā.

Esmu laukos jau iedzīvojusies. Darāmā ir daudz. Pārceļšanos uz Jēkabpili veicināja vairāki apstākļi. Tajā laikā bankrotēja mana darbavieta — apavu cehs Rīgas Nedzirdīgo biedrības mācību un ražošanas uzņēmumā un mātei pasliktinājās veselība.

Kas bija vecāki

Mani vecāki bija lauksaimnieki. Viņiem piederēja 30 ha zemes. Tēvs nomira, kad biju maza, māti 1949. gada 25. martā izsūtīja uz Sibīriju. Tajā dienā atrados Rīgā, skolā, tāpēc mani neizsūtīja. Precīzi neatceros, bet šķiet, ka mani skolā meklēja, taču skolotāji mani paglāba. Paliku skolā kā bārene. Visas brīvdienas dzīvoju internātā, bet vasaras pavadīju pionieru nometnē. Bija

skumji palikt vienai un noskatīties, kā citiem bērniem atbrauc pakaļ vecāki.

Mamma no izsūtījuma atgriezās 1957. gadā. Mūsu māja un zeme bija atņemta, nācās meklēt dzīvesvietu citur.

Par skolas gaitām

Mācījos Rīgas Kurlmēmo skolā no 1946. līdz 1960. gadam. Uz skolu atnācu, nemaz nemācēdama zīmju valodu. Mani vecāki bija dzirdīgi. Dzirdi zaudēju viena gada vecumā pēc šarlaka. Skolas laikā aktīvi nodarbojos ar sportu. Tajā laikā par skolas direktoru strādāja Aleksandrs Pārupe. Viņš bija kaislīgs šahists un lika visiem bērniem spēlēt šahu. Arī es, maza būdama, iemācījos to spēlēt.

Skola piedāvāja skolēniem daudzpusīgas sporta iespējas. Spēlējām volejbolu, novusu, ziemā slidojām skolas pagalmā, slēpojām. Mums bija ļoti aktīva, enerģiska sporta skolotāja Velta Kanneniece, vēlāk viņa mācīja aušanu. Viņa ieaudzināja mūsos mīlestību uz sportu. No tiem laikiem nākuši arī tādi slaveni sportisti kā Edgars Beigarts, Zigmunds Žohovskis, Nikolajs Damberts, Helēna Klapote.

Toreiz Latvijas Nedzirdīgo biedrībai nebija spēcīgu sportistu, tāpēc tā savās izlasēs iekļāva skolēnus, un tā jau no 1955. gada biju LNB galda tenisa, volejbola, ātrslidošanas un šaha spēlētāju izlases sastāvā.

Vislabāk man veicās galda tenisā, vairākus gadus biju I vietā. Šo spēli man iemācīja skolasbiedrs Sauls Rozenbergs. Ar labiem panākumiem piedalījos dažādās Rīgas pilsētas sacensībās starp dzirdīgajiem. Mani ievēroja kāds treneris, kas uzaicināja trenēties pie sevis.

1955. gadā Rīgas pilsētas jaunatnes sacensībās (dzirdīgajiem) ieguvu I vietu, pēc tam republikas mērogā

4.vietu. Mani iekļāva Latvijas dzirdīgo izlasē, kur spēlēju 4 — 5 gadus. Piedalījāties sacensībās vairākās republikās. Latvijā biju pirmā nedzirdīgā, kas ieguva I sporta klasi. Biju vairākkārtēja LNB čempione galda tenisā. 1964. gadā izcīnīju PSRS nedzirdīgo čempiones titulu, 1967. gadā Baltijas republiku nedzirdīgo V ziemas spartakiādē palīdzēju Latvijas komandai iegūt I vietu.

Dzirdīgo sacensībās

Agrāk nebija tablo. Rezultātus tiesnesis sauca balsī. Tā kā visu nevarēju nolasīt no lūpām, tādēļ man pašai bija jāskaita līdzi. Tas prasīja no manis dubultuzmanību, saspridzinājumu, kas, protams, reizēm ietekmēja arī spēles kvalitāti.

Kontaktēšanās ar dzirdīgiem sportistiem galvenokārt notika rakstiskā veidā. Biju ļoti priecīga, ka vēlāk man pievienojās skolas biedrene Zigrīda Žukauska. Bijām vienai otrai balsts dzirdīgo sabiedrībā.

Tālāk, pēc skolas beigšanas

Aizgāju strādāt uz Rīgas Nedzirdīgo biedrības MRU, jo tur piedāvāja kopmītni. Toreiz daudzi nedzirdīgie, kas dzīvoja laukos, pēc skolas devās uz turieni. MRU piedāvāja šuvējas, grāmatsējēja, audēja darbu. Māte ieteica strādāt par šuvēju, taču vakaros man gribējās sūt kaut ko sev. Likās, ja šūšu visu dienu, pēc darba man negribēsies atkal darīt to pašu, tāpēc izvēlējos darbu apavu cehā.

Sāku strādāt kā mācekle un beidzu kā ceha vadītāja. Tur pagāja gandrīz viss mans darba mūžs. Pa starpu nepilnu gadu nostrādāju par Pļaviņu nedzirdīgo kluba vadītāju. Taču drīz Rīgā izveidoja pirmo nedzirdīgo grupu mācībām Raiņa vakara vidusskolā. Nolēmu papildināt savu izglītību.

Pēc darba aktīvi sportoju un piedalījos dažādās sacensībās. Sevišķi daudz sacensības organizēja LNB

— gan visas Latvijas mērogā, gan arī starp biedrības pirmorganizācijām. LNB atbalstīja Latvijas sportistu piedalīšanos Baltijas un Padomju Savienības mēroga sacensībās, apmaksāja visus sportistu braucienus uz sacensībām, kā arī treniņnometnes. Aktīvi piedalījāties arī dažādos dzirdīgo turnīros. 60.gados Baltijas republiku sportisti bija vislabākie visā Padomju Savienībā.

Atceros, ka 1957. vai 1958. gadā pēc Krievijas Nedzirdīgo biedrības lūguma LNB nozīmēja mani, Aleksandru Celmu un Saulu Rozenbergu Jaroslavlā sniegt paraugdemonstrējumus galda tenisā jaunajiem krievu nedzirdīgajiem spēlētājiem. Paskat, cik tagad krievi ir spēcīgi šajā spēlē!

1968. un 1969. gadā ieguva Latvijas nedzirdīgo čempiones titulu novusā. Citus gadus čempiones titulu ieguva Helēna Klapote. Viņa bija ne tikai mana sīvākā konkurente novusā un galda tenisā, bet arī draudzene. Joprojām vēl satiekamies.

Teātra lietas

Jau skolas gados spēlēju teātri. Iestudējām arī tādu nopietnu lugu kā A. Brigaderes «Maija un Paija». Tātad interese par mākslu un teātri man bija ieaudzināta jau skolas gados. Vēlējos to turpināt, tāpēc pieteicos «Rītausmas» drāmas kolektīvā. Bet galvenais iemesls, kāpēc gribēju spēlēt teātri, bija bagātināt savu vārdu krājumu. Nospēlēju apmēram desmit gadus.

Lomas man bija dažādas, bet visspilgtāk atceros iestudējumu «Pūt, vējiņi!». Biju tikko beigusi skolu. Drāmas kolektīvā biju visjaunākā dalībiece, bet man bija jāatveido lugas visvecākā varone Orta. Tagad to lomu būtu nospēlējusi labāk. Pateicoties teātrim un sportam, dabūju redzēt visu Padomju Savienību.

Visam atradās laiks

Pēc darba negribējās sēdēt kopmītnes istabas četrās sienās, tāpēc piedalījos visur, kur vien varēju. 1976. gadā piedzima meita Sandra, tad gan sportam veltīju mazāk laika.

Savs laiks tika ziedots arī sabiedriskajiem pienākumiem Nedzirdīgo biedrības Centrālā valdē un Rīgas nodaļas valdē. Vairākkārt tiku izvirzīta par LNB kongresa delegāti. Darbojos arī Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas valdē tās pirmajos pastāvēšanas gados.

Raksti «Kopsolī»

Kad sāku strādāt Rīgas MRU, ievēroju, ka pie sienas izliktie iekšējās kārtības noteikumi, darba instruktāžas un cita svarīga informācija bija krievu valodā. Iznāca tā, ka šī informācija bija domāta iebraucējiem no citām PSRS republikām, ne latviešiem. Tā tapa pirmais raksts jeb sūdzība «Kopsolī» cerībā, ka panākšu pozitīvas izmaiņas. To nenopublicēja. Saņēmu vēstuli no toreizējā redaktora Štāla, kurā viņš paskaidroja, ka manu sūdzību nevar publicēt, taču aicināja rakstīt vēl. Tas mani iedrošināja rakstīt arī turpmāk.

Īpaši notikumi

Tie man ir divi. Joprojām ar prieku atceros atpūtu Viskrievijas Nedzirdīgo biedrības sanatorijā «Družba» («Draudzība») Gelendžikā, kas atrodas pie Melnās jūras. Ceļazīmi uz sanatoriju mums, pirmajiem nedzirdīgiem vidējās izglītības ieguvējiem — celmlaužiem, uzdāvināja Latvijas Nedzirdīgo biedrība.

Otrs tāds neaizmirstams notikums manā dzīvē ir Pasauls Nedzirdīgo kongress Vīnē 1995. gadā. Pirmo reizi vienkop redzēju tik daudz nedzirdīgos no visas pasaules. Sevišķi mani pārsteidza amerikāņi, kuri prata tik interesanti vadīt nodarbības. Agrāk mums nebija iespēja iepazīties ar citu valstu nedzirdīgo dzīvi.

Par pašreizējo situāciju Latvijas Nedzirdīgo savienībā

LNS tagad ir plašas iespējas sevi parādīt, iepazīties ar ārzemju pieredzi. Man žēl, ka avīzi «Kopsolī» lasa arvien mazāk jauniešu. To pašu varot izlasīt internetā. Bet tur ielikti tikai daži raksti. «Kopsolī» piedāvā rakstus arī par jauniešu aktivitātēm.

Priecājos, ka kultūras centrs «Rītausma» ir pārvarējis finansiālas grūtības un joprojām pastāv. Skumji, ka joprojām esam bez savas sporta zāles. Tās nav ne nedzirdīgo organizācijai, ne nedzirdīgo skolai. Ja mums būtu sava sporta bāze, tad mums būtu arī labāki rezultāti sportā, kā tas ir Lietuvā.

Nedzirdīgie cilvēki mūsdienās

Agrāk nedzirdīgie cilvēki pulcējās vienā vietā — Rīgas klubīnā Jāņa sētā, pēc tam «Rītausmā». Ja vajadzēja kādu satikt, tad zinājām, kur to meklēt. Tagad, pateicoties mobilo telefonu sakariem, nedzirdīgie sarunā tikšanos dažādās vietās. Domāju, tas ir labi. Nedzirdīgie kļūst patstāvīgāki. **I.I.**

